

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Felélős szerkesztő: DR. LÁNG BÉLA

Szerkesztők:

DR. BRANTNER ANTAL, DR. KOVÁCS LÁSZLÓ és DR. VINCZE ZOLTÁN

24. évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

1980. július

7. SZÁM

Gyógyszerészet 34. 241—243. 1980.

Szükséges-e a gyógyszerészképzésben a klinikai ismeretek oktatása?

DR. MINKER EMIL

A gyógyszereket megfelelő indikáció alapján használjuk, miért is az indikáció és a gyógyszer összetartozó fogalompárt képez. Így sem a gyógyszer, sem pedig a várható hatásának ismerete nem képzelhető el azoknak a kórképeknek az ismerete nélkül, melyekben a gyógyszereket használjuk. Az indikáció megfelelő mélységű ismerete szükséges mind a várható terápiás gyógyszerhatás, mind a várható nem kívánatos következmények helyes becsléséhez. A szerző szerint a fontosabb kórképeket ismertető klinikai előadások megjelenése mind az egyetemi, mind pedig a postgraduális képzésben kívánatos.

*

A gyógyszernek mindenki által elfogadott, egyetemes definíciója nincs, de gyógyszer alatt lényegében olyan anyagot, vagy anyagokat értünk, amely vagy amelyek betegségek megelőzésére, enyhítésére, a szervezet normális funkcióinak fenntartására és/vagy visszaállítására alkalmas, ill. alkalmasak. A gyógyszer tehát attól lesz gyógyszer, hogy emberen vagy állaton alkalmazzuk. A gyógyszer alkalmazásának alapja az indikáció, az indikációs terület pedig kórképeknek az összességéből áll. Az indikáció alapján használja a gyógyszert az orvos, s az indikáció alapján ajánlja a gyógyszert a gyógyszerismertető. Az indikáció nemcsak egyszerűen egy vagy több kórkép, hanem valamitől elkülönített kórkép, mely elkülönítés feltételezi annak az ismeretét is, amitől elkülönítjük, és amelyben a gyógyszer ugyancsak használható, vagy nem használható. Vegyünk egy példát.

Az antiepileptikumokat aszerint választjuk meg, hogy milyen az epilepsziás megnyilvánulásnak a típusa. Grand mal, petit mal vagy pszichomotoros epilepszia. Tudjuk, hogy azok a szerek, amelyek a grand malban használatosak, nem használhatók a petit malban, vagy megfordítva, s tudjuk azt, hogy a grand malnak az első igazán hatékony gyógyszere, a fenobarbitál, pszichomotoros epilepsziában nemhogy nem használható, hanem a kórkép súlyosságát csak fokozza.

Vagy tudott dolog, hogy abszolút inzulinhiány esetében az orális antibiotikumok használhatatlannak; ebben az esetben csak az inzulin segíthet. Tudott továbbá az is, hogy a hipertónia terápiájában felhasznált anyagok a hipertónia típusától, annak súlyossági fokától függenek, és a közepesen súlyos hipertóniában használható szereket, nem használhatjuk súlyos hipertóniában, de nem célszerű a súlyos hipertóniában használható szereket már közepes fokú, vagy enyhe hipertóniában adni.

Az indikáció tehát az ok, amely miatt a gyógyszer alkalmazásra kerül, és ebben az összefüggés láncolatban a gyógyszer használata az okozat. Az indikáció és a gyógyszer értelemszerűen összetartozó fogalompár; egyik a másik nélkül nem lehetséges. Megfelelő ok nélkül nem használunk gyógyszert, megfelelő ok fennforgása esetén, a helyzet súlyosságát mérlegelve gyógyszert kell használnunk. Indokolt a kórképek ismerete elsősorban a jelenlegi ún. officinai feladatkör ellátásában is, különösen akkor ha meggondoljuk, hogy a vény nélkül kiadható szerek közül a beteg igényének, tetszésének megfelelően válogathat akkor is, amikor semmiféle, vagy általában igen mérsékelt egészségügyi ismeretekkel rendelkezik. Ilyenkor néhány rövid útbaigazító kérdéssel eldönthető, hogy pl. fejfájás esetén a fájdalomcsillapítóért jelentkező beteg vascularis eredetű, melléküreg eredetű, esetleg anaemiás, toxikus, vagy hipertónia eredetű fejfájásban szenved; s azon túl, hogy igyekszünk pillanatnyi helyzetén enyhíteni, éppen a kapott információ alapján megfelelő helyre irányítjuk az alapellátás rendszerében, ahonnan további mérlegelés alapján végleges ellátással, vagy további kezelés reményében távozik.

Lényeges az indikációs terület ismerete az interakció kérdésében való állásfoglalás miatt, már a gyógyszer első kiadásakor is, hiszen a gyógyszerész néha többet lát a beteg által benyújtott vényekből, mint amennyit a betegek egy-egy rendelés során annak a kezelőorvosnak a tudomására hoznak, aki-nek a rendelésén megjelennek.

Dr. E. Minker: *Is it necessary, to teach clinical knowledge in the pharmacists' education?*

Drugs are applied on the base of corresponding indication, thus the drug and the indication of its application form a pair of interdependent concepts. Consequently, it is difficult to find possible the knowledge of the drug and its expectable effect without the knowledge of those syndromes in which the drugs are administered. For the correct estimation of the therapeutic effects and the unwanted reactions, the knowledge of the indication is absolutely necessary. According to the author's opinion, the incorporation of clinical lectures offering knowledge of the more important syndromes is desirable both in the university curriculum and in the postgraduate information of pharmacists.

Dr. E. Minker: *Ob die klinischen Kenntnisse in der Apothekerbildung notwendig sind?*

Die Arzneien sind auf Grund adequate Indikation verwendet, dementsprechend gestalten die Indikation und die Arznei ein Begriffpaar. Sowohl die Arznei als auch die Kenntnis ihrer voraussichtlichen Wirkung

(Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerhatástani Intézete, Szeged, Pf. 121. — 6701)

Érkezett: 1979. XII. 11.

A POLIVINILPIRROLIDON BEFOLYÁSA A NOVOKAIN- ÉS A DIKAIN-KÉSZÍTMÉNYEK ELHÚZÓDÓ HATÁSÁRA

FARMACIJA (SZU) 5. (28) 24 (1979).

A fogászatban legáltalánosabban használt helyi érzéstelenítők hatását elhúzódnak teszik és több egyéb szempontból is kedvezőek a kb. negyven-hatvanegres molekulású, vízoldékony szerves vegyületek, pl. a polivinilpirrolidon. (Általánosan használatos rövidítése PVP.)

A késleltetett hatású helyi érzéstelenítők behatolnak a kolloid-diszperz rendszerekbe és onnan lassan szívódnak fel. A felszívódást elsősorban a félig átteresztő hártárknál érvényesülő törvényszerűségek határozzák meg.

Szerzők állati eredetű membránokkal végeztek kísérleteket. Egyértelmű és jellemző összefüggéseket találtak az egyes készítmények, az alkalmazott segédanyagok és a retard hatás között.

A PVP a diffúziósebesség csökkentése révén kb. kétháromszorosára növelte a novokain és a dikain hatásának időtartamát, melynek mértékét döntően befolyásolja a felhasznált polimer molekulásúlya.

A vizsgálatok egyben modellkísérleteknek is tekinthetők és eredményeik — értelemszerű módosításokkal — átvihetők más hatóanyagokat tartalmazó készítményekre is (250).

(váradi)

A GYÓGYSZERKUTATÁS NAPJAINK, DE EGYBEN A JÖVŐ IDŐSZERŰ KÉRDÉSE IS

Chemische Rundschau (Svájc) 41 (32), 15 (1979).

Dr. A. Pletscher, az ismert farmakológus egy zürichi sajtókonferencián áttekintette a gyógyszerkutatás jelenlegi helyzetét, vázolta jövőjét és hangsúlyozta fontosságát.

Külön is kiemelte azt a megállapítást, hogy ma még beláthatatlan, mire képes és lesz képes a gyógyítás a hatalmas ütemben fejlődő gyógyszeripar eredményeinek hasznosítása segítségével. Példaként említette a leküzdött fertőző betegségeket, a tuberkulózist, a tífuszt, valamint a tüdőgyulladás okozta halálozás minimumra csökkentését. Mindez az elmúlt évtizedek gyógyszerkutatásának, a szulfonamidoknak, antibiotikumoknak köszönhető.

Ma talán a legfontosabb feladat napjaink „nép-betegségének”, a pszichés megbetegedéseknek a gyógyí-

können ohne die Kenntnis der Krankheitsbilder nicht vorgestellt werden. Die entsprechende Kenntnis der Indikation ist notwendig zur Schätzung der voraussichtlichen therapeutischen Wirkung und Nebenwirkung. Nach dem Verfasser ist die Einführung der die wichtigeren Krankheitsbilder bekanntmachenden Vorlesungen in der Bildung und Weiterbildung erwünscht.

* *Resumo en Esperanto:*

D-ro E. Minker: *Ĉu estas necese instrui la klinikan konon dum la farmaciista edukado?*

Oni uzas la medikamentojn surbaze de konvena indiko, kaj tial la indiko kaj la medikamento formas kunpartenan konceptoparon. Tiamaniere apenaŭ estas imagebla la kono de la medikamento kaj samtempe la kono de ĝia atendebla efiko sen la kono de tiuj morboj, en kiuj la medikamentoj estas uzataj. La konvene profunda kono de la indiko estas necesa al la ĝusta taksado kaj de la atendebla terapia medikamentefiko kaj de la atendeblaj nedezirataj konsekvencoj. Laŭ la aŭtoro la apero de prelegoj konatigantaj la pli gravajn morbojn estas dezirinda kaj en la universitato, kaj en la perfekta instruado.

tása. Annak ellenére, hogy ezekben az esetekben a komplex kezelés (a káros környezeti hatások csökkentése stb.) nem a betegség, hanem a beteg gyógyítása a fontos, mégis nélkülözhetetlenek, ugyanakkor rendkívül biztatóak az új pszichofarmakonokkal elért eredmények.

Ugyancsak fontosak és reményt keltőek a rákbetegségek elleni gyógyszerek kutatása terén elért eredmények is.

Nem szabad elhanyagolni a már ismert gyógyszerek (esetenként nemzetközi) közkinccsé tételét és általános alkalmazásba vételüket sem.

A jövő útja a gyógyszerkutatásban az új, biológiailag aktív vegyületek szisztematikusan kutatásában és a jelenleg használatos szerek csekélyebb mellékhatású, ill. általános biofarmáciai szempontból kedvezőbb származékainak előállításában jelölhető meg. Ezáltal is remélhető, hogy a ma még kellő eredményességgel nem gyógyítható betegségek a jövőben leküzdhetők lesznek (251).

(váradi)

A DIMETILSZULFOXID GÁZKROMATOGRÁFIÁS MEGHATÁROZÁSA

Farmacija (SZU) 5. (28), 33—34 (1979).

A dimetilszulfoxid használatának általánossá válása szükségessé tette megfelelő, személyi hibáktól mentes és gyors meghatározási módszer kidolgozását, mivel a használatos (hagyományos kémiai) eljárások hosszadalmasak és nehézkesek.

Elvi megfontolások alapján a gázkromatográfia látszott megfelelő módszernek. Modellkísérleteket végeztek különböző töménységű mintaadatokkal, dimetilszulfoxid belső standarddal HROM—3 típusú, szovjet gyártmányú, lángionizációs detektorú gázkromatográf-fal. A kolonna 240×0,3 cm-es volt, hőmérséklete 180 °C, az elpárologtató pedig 230°C. A nitrogén vivőgáz áramát 30 ml/perc, a hidrogénét 35 ml/perc, a levegőét pedig 500 ml/perc intenzitásnál találták megfelelőnek. Töltetként 15 % Carbowax—20M-et használtak 0,2—0,25 mm méretű N—AW—AMCS típusú hordozón.

A módszer jól bevált a gyakorlatban; gyors, egzakt eljárás a dimetilszulfoxid oldatok koncentrációjának meghatározására; relatív hibája csupán ±2,26 % (253)

(váradi)